І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 161. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 22-го СЕРПНЯ 1957 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 22, 1957 No. 161. VOL. LXIV.

КОНҐРЕСОВІ ЗАГРОЖУЄ „МЕРТВА ТОЧКА" В СПРАВІ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ

Вашинґтон. — Не зважаючи на те, що багато законодавців очікували відрочення теперішньої сесії Конґресу вже з кінцем цього тижня і, правдоподібно, всі собі того бажали б, сьогодні вже з певністю можна говорити про те, що сесія не закінчиться так, як було пляновано та що вона продовжиться щонайменше на один тиждень, якщо не довше. Деякі законодавці побоюються, що вона може продовжуватись ще у вересні. Найбільшу трудність в закінченні сесії справляє, виходило б, схвалений уже обидвома палатами, але ще не узгіднений законопроєкт про громадянські права. Палата Репрезентантів схвалила цей законопроєкт у запропонованій урядом формі, а Сенат поробив у ньому ряд поправок, зокрема постановляючи, щоб кримінальних порушників закону судили суди присяглих, а не федеральні судді, як це передбачував урядовий законопроєкт. Схвалені Сенатом поправки передано тепер до Палати Репрезентантів, процедуральна комісія якої повинна вирішити, що з тим законом дальше робити. В Палаті більшість схилюється до такого компромісу, щоб поправку Сенату відносно судів присяглих обмежити тільки до порушників закону в справі голосування, але в процедуральній комісії мають рішальні голоси південні демократи, які взагалі не бажають жадного закону в цій справі і тому задержали цей законопроєкт, не зважаючи на всі заклики, включно з таким збоку спікера Палати, щоб передати законопроєкт до голосування в повній Палаті. Тим часом республіканські члени Палати Репрезентантів зі свого боку ведуть акції, щоб сенатські поправки до законопроєкту взагалі відкинути і це створює цю „мертву точку", як щодо законопроєкту, так і щодо можливостей відрочення сесії Конґресу.

АДВ. МАРСЕЛ ВАҐНЕР НАЙМЕНОВАНИЙ НА ЧЛЕНА ПОВІТОВОЇ ПОДАТКОВОЇ РАДИ

Трентон, Н. Дж. — Губернатор стейту Ню Джерзі Роберт Б. Майнер найменував минулого понеділка, 19-го серпня, відомого американсько-українського діяча адв. Марсела Ваґнера на члена Податкової Ради Гудсонського повіту. Сенат негайно цю номінацію затвердив. Це вже є третя номінація адв. М. Ваґнера на цей пост на 5-літній протяг часу. Номінація має у великій мірі політичний характер і саме тому її губернатор зволікав, бо попередня каденція адв. Ваґнера на цьому пості вигасла з днем 1-го травня ц. р. Очевидно, що на цей пост є багато кандидатів і якщо адв. Ваґнер дістав номінацію, то це треба вважати у великій мірі признанням губернатора для української етнічної групи в стейті Ню Джерзі. Справа цієї номінації була остаточно вирішена щойно в понеділок, 19-го серпня, на окремій авдієнції в губернатора, на якій важливість кандидатури адв. Ваґнера з'ясовував гол. предс. УНС п. Д. Галичин. До затвердження тієї номінації стейтовим Сенатом спричинився в головній мірі недавній переможець в міських виборах в Джерзі Сіті, стейтовий сенатор Моррей.

Марсел Ваґнер

Того самого дня стейтовий Сенат потвердив наименування губернатором Майнером Джозефа Вайнтроба на головного суддю Найвищого Суду стейту Ню Джерзі, як також ряд інших номінацій в судівництві і адміністрації.

СОБОЛЄВ ПРОБУЄ ПЕРЕКОНУВАТИ АРАБІВ

Аркадій Соболєв (праворуч), совєтський делеґат до ОН, розмовляє перед засіданням Ради Безпеки ОН з делеґатом Савді Арабії Абдулем Раґманом Аццамом у справі заворушень в Омані.

ЗАХІД ОЧІКУЄ З'ЯСУВАННЯ СИТУАЦІЇ НА ТЕРЕНІ СИРІЇ

ЗДА УЗАЛЕЖНЮЮТЬ СВОЄ СТАНОВИЩЕ ВІД ПОЗИЦІЇ ІНШИХ АРАБСЬКИХ КРАЇН. — СИРІЙСЬКИЙ УРЯД „СКАРЖИТЬСЯ" ДО ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПРОТИ „ЗМОВИ", ЗАТІЮВАНОЇ АМЕРИКОЮ. — НОВИЙ ШЕФ СИРІЙСЬКОЇ АРМІЇ ЗАПЕРЕЧУЄ ПОЛІТИЧНИЙ ХАРАКТЕР ЗМІН І ГОВОРИТЬ ПРО НОВУ „ЗМОВУ"

Об'єднані Нації. — Сирійський уряд доручив своєму представникові в Об'єднаних Націях, щоб гой „звернув увагу" Ради Безпеки на „змову, яку недавно затіяли деякі члени амбасади ЗДА в Дамаску, яка мала на цілі скинути демократичний режим Сирії, і на поважну небезпеку для миру, яка постала б, коли б такі змови продовжувались". Покищо офіційно ніякої такої „скарги" не злогошено. З свого боку західні держави, в першу чергу З'єднені Держави, рішили — за голосами преси — пильно придивлятись дальшим подіям в Сирії. Державний секретар Доллес буцім-то не дійшов ще до переконання, що уряд в Сирії є цілком під впливами комуністів та що Сирія стала совєтським сателітом. Американські дипломати на Середньому Сході дістали доручення з державного департаменту перевірити, як ставляться до подій в Сирії всі інші арабські держави, особливо ті, які заявились прихильно до доктрини Айзенгавера про конечність захорони проти комуністичної загрози. Появились вістки, наче б небавом мав відбутися з'їзд Йорданії, Лівану, Іраку і Савді Арабії, себто 4-х про-західних держав. В самій Сирії новий шеф штабу сирійської армії, ген. Афіф Візрі, прийняв представників західніх часописів. Він заявив їм, що „ґанґстери американського виробу" мали перевести атентати на життя його, його заступника ґенерала Аміна Нуфурі і шефа сирійської військової озвідки полковника Абдуль Хаміда Серраджа. „Вони хотіли дітей моїх зробити сиротами" — скаржився він. Він заперечив, наче б останні зміни в сирійській армії мали політичний характер, але тутже ствердив, що десятьох старшин звільнено тому, що їх діяльність „не була в інтересі держави". На запит про його зв'язки з комуністами, він дав викрутну відповідь, що в Сирії, мовляв, вільно бути комуністом, так само, як фашистом, і коли ототожнюється комунізм з патріотизмом, то він є комуністом. Зрештою, він кількакратно атакував ЗДА за їхню „змову" проти сирійського режиму, особливо ж нарікав на видаленого з Сирії американського військового аташе полк. Роберта В. Маммоза, який ніби „не поважав" сирійських старшин. — У Вашинґтоні висміяли закид про пляновані атентати на сирійських старшин. З Туреччини й Ізраїлю наспіли вістки, що там з найбільшою увагою стежать за подіями в Сирії, але покищо на кордоні з Сирією панує спокій.

Сенатська Комісія домагається від уряду нових доказів в справі закордонної допомоги

Вашинґтон. — Сенатська бюджетова комісія, яка розглядає тепер справу обмеження Палатою Репрезентантів фондів на закордонну допомогу, вимагає від уряду нових доказів на те, чому він хоче більше фондів, ніж Палата схвалила. Палата Репрезентантів, як відомо, зменшила вимагану урядом на закордонну допомогу суму 4,001,460,000 долярів на 809,650,000 долярів, схвалюючи на ту ціль „тільки" 3,191,810,000 долярів. Президент Айзенгавер та інші члени його уряду роблять тепер великі зусилля, щоб Сенат привернув знову ту суму, на яку Палата Репрезентантів зменшила видатки на закордонну допомогу. В цій справі свідчили вже перед сенатською комісією теперішній і попередній голови об'єднаних шефів штабу, державний секретар і директор закордонної допомоги, але сенатська комісія вимагає нових свідків і нових доказів. Зокрема демократичні члени сенатської комісії звертають увагу, що уряд має ще до розпорядження на ці цілі великі суми, що не були використані з попередніх бюджетів, як також великі резерви з надпродукції сільсько-господарських продуктів і подібне. Сенатор Линдон Джансон, лідер демократичної більшости в Сенаті, заявив, що згідно з його інформаціями, загальні фонди, які стоять урядові до розпорядження на закордонну допомогу, виносять 6,304,000,000 долярів. Лідер республіканської меншости в Сенаті, сенатор Новленд, рішуче заперечив, щоб уряд мав такі фонди до розпорядження. В кожному разі, ані уряд, ані республіканські члени Сенату не сподіваються привернення повної суми, на яку Палата зменшила бюджет на закордонну допомогу, але тим не менше сподіваються, що Сенат приверне „основну частину" тієї суми. Змагання в цій справі продовжуються.

Два „атомові" законопроєкти передано до підпису Президентові

Вашинґтон. — Конґрес закінчив свої праці над розглядом й ухваленням двох законопроєктів, зв'язаних з використанням атомової енерґії і передав їх до підписання Президентові, після чого вони зобов'язуватимуть уже як закони. Перший законопроєкт стосується участи З'єднених Держав Америки у Міжнародній аґенції для справ атомової енерґії, уповноважуючи Президента засобляти цю аґенцію нуклеарним матеріялом, зокрема ураніюм „235", потрібним для розвитку дослідів і продукції атомової енерґії і її використання для мирних цілей. Другий законопроєкт уповноважує Комісію Атомової Енерґії, що працює під проводом Луїса Стравса, асиґнувати 352,145,000 долярів на конструкцію нових атомових проєктів, головним чином атомових реакторів, для дальшого використання атомової енерґії для мілітарних і мирних цілей. Обидва законопроєкти були прийняті Конґресом у дещо зміненій в порівнянні до запропонованої урядом редакції формі. Все ж таки у конґресових колах сподіваються, що през. Айзенгавер підпише їх без спротиву.

Сенат затвердив номінацію МекЕлроя, Смита і Джілгулія

Вашинґтон. — З початком цього тижня Сенат затвердив номінацію Нейла Г. МекЕлроя на становище секретаря оборони і разом з цим теж і номінації Джемса Г. Смита, мол., на становище керівника програми закордонної допомоги, веденої в рамцях Адміністрації Міжнародної Співпраці, та Джана Дж. Джілгулія на становище заступника секретаря праці. У середу 21-го серпня сенатська комісія для закордонних справ розглядала законопроєкт, поданий сен. Новлендом, про призначення керівником відділу плянування при державному департаменті і водночас із цим заступником державного секретаря та представником державного департаменту до бюра плянування при крайовій Раді Безпеки полковника Джорджа Линколна, дотеперішнього директора департаменту суспільних наук у Військовій Академії у Вест Пойнті. Сен. Новленд пропонує затвердити полк. Линколна на вище згадані становища у державному департаменті без позбавлення його військової ранґи і платні. Полковник Линколн буде першим військовим в одному з найважливіших відділів державного департаменту, а саме у відділі плянування програми довгореченцевої закордонної політики.

РАДА БЕЗПЕКИ ВІДКИНУЛА СКАРГУ АРАБІВ ПРОТИ АНГЛІЇ

Об'єднані Нації. — Рада Безпеки на своєму 4-годинному засіданні у вівторок 20 серпня ц. р. розглядала скаргу 11-х арабських держав проти Англії, як здогадного агресора у зв'язку з минулотижневою „війною" на терені Оману, пустинної країни в південно-східньому куті Арабського півострова. Султан Мускату й Оману, Саїд бін Таймур, який закликав своїх англійських союзників на поміч проти ворохобницького імама (мусульманського провідника) з провінції Оману, надіслав до Об'єднаних Націй рішучий протест, наче, б події в Мускаті й Омані годилися до розгляду на міжнародному форумі, бо, мовляв, це була виключно внутрішня справа його султанату. Скаргу зголосили Єгипет, Ірак, Савді Арабія, Сирія, Йорданія, Ливан, Лібія, Марокко, Судан, Тунізія і Ємен, а їхнім речником на Раді Безпеки був Ірак, єдина арабська держава, член Ради Безпеки. Арабську скаргу палко підтримував совєтський представник Соболєв, який при цій нагоді заатакував державного секретаря Доллеса за його недавню заяву, що З'єднені Держави „тісно співпрацюють" з Англією в питанні Оману. Большевицький репрезентант намагався виступати знову в ролі „оборонця покривджених арабів" проти англо-американських „імперіялістів", які хочуть заграбити „арабську нафту". Представник ЗДА амбасадор Кебот Лодж гостро відповів Соболєву, що він, як представник країни, яка започаткувала світову агресію пактом Ріббентропа-Молотова і перевела криваву масакру на Мадярщині, не має права виступати в ролі оборонця покривджених. В голосуванні 5 держав (Англія, Франція, Австралія, Колюмбія і Куба) висловились проти того, щоб цю справу ставити на денний порядок сесії ОН, 4 держави (Ірак, СССР, Швеція і Філіппіни) були за поставлення її, ЗДА стримались від голосування, а національний Китай абстенувався. Представник Швеції і Філіппін заявили, що голосують за поставлення цієї справи на денний порядок, вони далекі від того, щоб вважати Англію агресором, а просто хочуть з'ясування всієї справи. Для того, щоб справа опинилася на денному порядку, треба було найменше 7 голосів членів Ради Безпеки.

Конференція розброєння триватиме до кінця ц. р.

Лондон. — Хоча Лондонську конференцію розброєння мають небавком — може й упродовж тижня — перервати й перенести до Ню Йорку у зв'язку з новою сесією Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, проте вона буде продовжуватись, мабуть, до кінця цього року — інформують пресу з кіл її учасників. Виявляється, що з-посеред 4-х західніх учасників конференції — ЗДА, Англії, Франції і Канади — завжди ще найбільшими „оптимістами" є американці, які ніби „вірять", що до кінця цього року вдасться підписати з Совєтським Союзом перший договір про міжнародне розброєння. Цю свою „віру" члени американської делеґації буцімто основують на факті, що большевики не відкинули ще пред'явленого 2 серпня ц. р. державним секретарем Доллесом детального пляну наземної і летунської контрольної інспекції. Далі, поза офіційними засіданнями конференції поведено в останньому часі „інформаційні розмови", в яких ніби Валеріян Зорін не виявив особливої ворожости до західніх пропозицій. Тому американські делеґати не беруть поважно пропаґандивно-демагогічних виступів Зоріна, сподіваючись, що він хоче тими виступами тільки „заповнити час" ,потрібний Москві для дійсно всебічного і поважного перестудіювання згаданих вгорі пропозицій державного секретаря Доллеса, щоб остаточно погодитись на „мінімальний" договір. І тому американські учасники Лондонської конференції не поділяють глибокого песимізму англійців, французів і канадійців, які дивляться на ту конференцію, як на втрату часу.

Встановлено новий рекорд у леті на висоті 100,000 стіп

Форбес, Н. Д. — На льонових полях поблизу границі Південної Дакоти ранком у вівторок 20 серпня приземлився військовий бальон, що відбув свій пробний лет на протязі 32 години і частинно на висоті 100,000 стіп. Своїм часом й осягненою висотою бальон встановив новий рекорд у летах цього роду. Пілотом бальону був 34-літній майор Дейвід Дж. Сімонс. Завданням лету було встановити видержливість людини на перебування у понадземних просторах. Відбув свою подорож майор Сімонс у невеличкій алюмінієвій щільнозамкненій кабіні, наповненій оксиґеново-гелевою атмосферою, встановленій на ґондолі всього три стопи широкій і вісім стіп високій. 26 годин із свого лету перебув майор Сімонс на висоті 90,000 стіп і решту часу висоті понад 100,000 стіп. Під час свого лету майор Сімонс зробив низку помірів і обсервацій, які будуть використані в дальших спробах цього роду. Після свого лету майор Сімонс почувався добре, але був дуже втомлений. Попередній рекорд у такому леті був встановлений капітаном Кіттінґером у червні цього року, який добився був висоти 86,000 стіп і перебував на цій висоті одну годину і 50 мінут.

Сенатська комісія продовжує перевірку зловживань в робітничих організаціях

Вашинґтон. Спеціяльна сенатська комісія розсліду невластивої діяльности в робітничих організаціях уже від деякого часу веде слідство в справі виявлених зловживань юнійними провідниками довіреними їм фондами. Минулого вівтірка, 20-го серпня, зізнавав перед цією комісією віце-президент Міжнародного Братства Шоферів, Джеймс Р. Гоффа, який — після виявлення всіляких зловживань президента тієї профспілки, Дія, був одним з найповажніших кандидатів, щоб зайняти його місце. Під час вівтіркових переслухань виявилось, що Гоффа в роках 1952-1956 „позичив" собі з фондів тієї спілки та її відділів, як і від деяких підозрілих осіб, що були зв'язані з тією спілкою, понад 120,000 долярів, без будь-яких потверджень цих позичок. Крім того, Гоффа довільно розпоряджаючи фондами спілки, робив всілякі власні „бизнеси", відкриваючи з тих фондів власні конта чи інвестуючи їх під власним іменем, або дівочим іменем своєї жінки, Джозефіни Пошивак. Крім того, Гоффа часто входив у всілякі „бизнесові" зв'язки з фірмами, що в такій чи іншій мірі були зв'язані із спілкою шоферів. Свідчення Гоффи викликали велику сенсацію не тільки серед робітництва, але і в загальній американській опінії.

Джеймс Р. Гоффа
віце-президент спілки шоферів

Совєти озброюють поквапно сирійську армію

Дамаск. — Вся сирійська збройна сила оперта сьогодні на совєтській зброї і совєтських вишкільних старшинах та підстаршинах — повідомляють західні часописи. Вже в грудні мин. року сирійська суходільна армія була побільшена з 40.000 вояків на 65.000. Вона ділиться на шість реґулярних піхотних бриґад і дві резервові плюс панцерна дивізія із 175 танками. Пів року тому було в Сирії 120 танків Т-34, 50 автоматичних гармат-„мерзерів", 50 гавбиць, кількадесят інших гармат, коло 30 протилетунських гармат і коло 1.000 новітніх скорострілів. Сирійське летунство мало раніше тільки давні англійські Метеори, але від початку цього року почали напливати до Сирії МІҐ-и, яких тепер там є коло 40 штук. За останніх шість місяців совєтські інструктори зорганізували три панцерні і дві піхотні дивізії та викінчили кілька летовищ, які можуть приймати турбомоторові і ракетні літаки. Совєтська зброя пливе до Сирії широким потоком, а з нею старшини й підстаршини та техніки. Всі три сирійські сусіди глибоко цим стривожені: Туреччина, Йорданія і Ізраїль, дармащо проти Ізраїлю є Йорданія і інший сусід Сирії, член Багдадського пакту, Ірак.

Між еспанцями й арабами сутички в півн. Африці

Рабат, Марокко. — Зовсім несподівано, коли здавалося, що між Еспанією і Марокко панують найсердечніші взаємини, на маленькій пустинній території довкола міста Іфні над Атлантійським океаном прийшло між еспанським військом і арабами до стрілянини з людськими жертвами по обох боках. Хоча Еспанія відкликала свої війська з своєї частини Марокка і передала її суверенній державі під правлінням султана Мохаммеда V, проте зберегла за собою вузеньку прибережну смугу, довжиною 35 миль і шириною 15 миль з населенням 45.000 та столицею Іфні. За скупими пресовими вістками еспанський ґарнізон буцімто став предметом атаки збоку войовничих арабських племен, які віддавна домагалися приєднання тієї смуги до Марокко. Еспанське командування роззброїло всіх арабів в своєму ґарнізоні в Іфні. У порті того міста заякорилась еспанська фреґата із ґарматами, зверненими в сторону суходолу. Шейхи арабських племен буцімто звернулись до марокканського султана з просьбою прийти їм з допомогою проти Еспанії. В самому місті Іфні ситуація спокійна, але „напружена".

В АМЕРИЦІ

● **Республіканський сенатор** Джан Шерман Купер, колишній амбасадор в Індії, оповідав у телевізійній передачі, з якими труднощами він мусів боротися на своєму дипломатичному пості у зв'язку зі „скупарством" Сенату. Наприклад, американська амбасада в Ню Делі не мала грошей на влаштування прийняття з нагоди Дня Незалежности 4 липня. Влаштовано його найскромніше, без алькогольних напоїв, проте рахунок таки становив 1,800 долярів. Амбасадор покрив половину його з власної кишені.

● **Кардинал Спеллман** прибув у минулий понеділок до Риму, щоб відправити Богослужбу в Каплиці св. Петра, де 25 років тому він дістав єпископське свячення. Коли журналісти спитали його на летовищі в Ню Йорку, що він думає про виявлений плян совєтської розвідки перепачкувати до його канцелярії совєтського шпигуна, кардинал відповів: „Большевики не потребують аж шпигунів, щоб перевірити повну відданість моїй країні — мою і моїх співробітників".

● **До Найвищого Суду** пішло оскарження фільмової корпорації проти заборони, яку міська рада в Шикаґо наклала на фільм „Гра за любов", як фільм, шкідливий для публічної моралі. Справа має засадничий характер: чи вільно висвітлювати взагалі всі фільми і хто та за якими критеріями має право їх цензурувати.

У СВІТІ

● **У Ватиканській бібліотеці** переведено мікрофільмування понад 600,000 стародавніх манускриптів. Ця процедура, фінансована Фундацією Лицарів Колюмба, тривала чотири роки. Мікрофільмування переводилось спеціяльними, привезеними з Америки, апаратами на мікрофільмовій стрічці довжиною 3,000,000 стіп. Репродукції ватиканської колекції рукописів будуть зберігатися в Університеті Сант Луїс в Мізурі.

● **У Тайпей, столиці Формози** (Тайвані), поставлено у стан обвинувачення націонал-китайського амбасадора в Австралії, д-ра Чек Тай-чуна за „передчасне виявлення" військової таємниці, що на Формозі стаціонують формації з керованими ракетами „Матадор".

● **Ізраїльські інжеџери** разом з археологами намагаються розгадати спосіб, яким володарі тієї країни 2,000 років тому наводнювали теперішню пустиню Неґев. Здогадуються, що в першому сторіччі перед Христом здвигнено там цілу систему водних каналів, яка існувала ще за римлян, а потім за східньо-римської, візантійської імперії і розпалась десь у середніх віках. Тепер ізраїльська влада хоче відтворити діла предків.

● **Ени Алингтон** в Англії, дружина морського старшини і мати трьох дітей, стала перед важкою дилемою, чи заміняти своє шестикімнатне помешкання на замок із 60 кімнатами? Її дядько, мільйонер, лорд Інверклайд, записав на неї у заповіті замок в Шотляндії і готівку в сумі 56,000 долярів під умовою, що вона замешкає в ньому, в противному разі замок і гроші мають перейти до її молодших сестер. Жінка турбується, скільки коштуватиме служба, потрібна для втримання 60-кімнатного палацу.

● **У Кілі**, в Німеччині, відбулася церемонія посвячення першого підводного човна „Гай" нової західньо-німецької воєнної фльоти. Це 250-тонове судно збудоване ще за Гітлера. Незабаром після закінчення його будови — прийшла капітуляція Німеччини і залога затопила човен, щоб не віддати в руки переможців. Тепер німці підняли його з дна Кільської затоки.

● **Французький реставратор** Каміль Лямбер 54 роки тому коли сам мав ще 20 років мав 18-річну приятельку. Їхня любов розбилась через її виїзд до Америки, де вона вийшла заміж за американця Бека, з яким мала семеро дітей. Каміль теж оженився і має своїх дітей. Але в 1941 році помер Бек, а в 1946 році померла дружина Лямбера. І ось минулого року пані Бек вернулась до Франції і зустрілась з Лямбером. Минулого тижня вони повінчались: він має 74 роки, вона — 72.

СВОБОДА SVOBODA
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗА І ПРОТИ ДОПОМОГИ ЗАКОРДОНОВІ

На терені Конгресу і на сторінках американської преси місяцями ведеться палка дискусія довкола зголошеної Президентом вимоги про ухвалення нових сум на допомогу закордонові. Йде ніби за висоту суми: Президент зажадав 3,367.000.000 долярів, а Палата у ході комісійних і пленарних нарад зменшила цю квоту на 800,000.000 долярів. Проте, спір за більшу чи меншу суму грошей — це радше формальна сторінка справи, важлива для фахівців, які мають розподілювати допомогу між різними країнами й на різні цілі. Сутня і найважливіша сторінка цієї справи — це самий принцип: чи має Америка надалі щорічно витрачати більйони на допомогу закордонові, чи цю свою післявоєнну політику піддати ревізії? Чи витрачена досі на цю ціль астрономічна сума 60 більйонів долярів „виплатилася" Америці і чи існують достатні причини, щоб і надалі обтяжувати платників податку ЗДА щороку кількабільйоновими сумами?

Таким чином теперішні дебати в справі допомоги закордонові заторкнули найосновніші проблеми американської закордонної політики і стратегії. Тут зударяються течії, популярно відомі як ізоляціонізм і інтернаціоналізм, дармащо в американському політичному світі годі сьогодні провести сяк-так виразну лінію поділу між цими двома таборами. Насправді таких таборів у тіснішому розумінні цього слова — немає. Але були і є подібні настрої, які — очевидно — мусять віддзеркалюватись і серед політичної верхівки. Вони проявлялися вже перед проголошенням доктрини Монро (1832) і перед американсько-еспанською війною (1898), а ще сильніше з вибухом обох світових воєн (1914 і 1939 рр.). Як тому 134 роки Америка застереглась проти того, щоб територія американського континенту ставала предметом встрявання збоку чужих держав, так і згодом ЗДА самі з найбільшою нехіттю вмішувалися в чужі конфлікти і ставали учасниками збройних конфліктів тільки після спровокування їх ворогами. Після першої переможної для ЗДА світової війни Сенат таки не ратифікував Версальського мирового договору, і ЗДА не стали членом Ліґи Націй. І навіть після другої світової війни, коли, здавалося, ізоляціоністичні настрої остаточно стали анахронізмом і ЗДА, так би мовити, з головою пірнули в міжнародних проблемах, мирова американська закордонна політика завжди спирається на принципах тільки оборони: так було з допомогою Греції і з війною в Кореї — проти комуністичних агресорів.

Про нинішній американський „ізоляціонізм" можна говорити хіба беручи це слово в „лапки", але годі цілком виключати його, як чинник, що покутує в серцях і умах деяких американців. Складається на це подекуди одідичене від батьків-дідів почуття „безпеки" поміж двома океанами, всупереч розумовим доказам, що в добі далекосяжних літаків і керованих ракет з суперсонічною швидкістю не існують віддалі. Далі: можливості користання з благ величезного добробуту, які відстрашують від вмішування в „чужі авантюри". Складається на ці настрої пересердя, що обдаровувані більйонами чужі народи й держави часто виявляються невдячними і проголошують свою „невтральність", рівночасно кокетуючи з комунізмом. Усе ще в американській психіці є підсвідомі залишки недовір'я до Англії, яка ніби використовує американців, їх гроші і зброю для своїх цілей. Американський платник податків не має іншої психіки, як податники в усьому світі, які хочуть платити податків якнайменше, а користати з них якнайбільше. Чималу ролю останнім часом грають і економічні причини: американські продуценти бавовни і вовни не вбачають інтересу в скріплюванні тих держав, які можуть стати найбільшими їх конкурентами на світових ринках, так само, як воліли б, щоб японці заливали комуністичний Китай своїми товарами, ніж мають із ними пхатися до Америки.

Але понад усе це існує в американському народі здоровий інстинкт, який підказує, що в нинішніх часах безпека країни і народу тісно пов'язана з долею інших народів. Ідеали волі, миру і свободи не є пустим звуком. І фахові американські військові кола здають собі справу з того, що Атлантик і Тихий океан, і північний бігун — це ніяка гребля проти агресора. Найкраще схопив цю проблему адмірал Артур Радфорд на понеділковому засіданні сенатської бюджетової комісії. Якщо — сказав він — не помагати чужим народам, щоб вони були сильні і дужі, то треба б або 1) самій Америці втримувати велетенські збройні сили і ще більшим коштом, або 2) переставити всю стратегію на „Фортецю Америки" і відмежуватись від світу. Перед обома цими рецептами здригається американський громадянин. І тому продовжує допомагати закордонові — в ім'я інтересу вільного світу і для власної безпеки ЗДА.

РЕВЕЛЯЦІЇ МОРОЗА

Чи не найбільшою сенсацією в американській і світовій пресі на протязі минулого тижня були ревеляції американського фільмового продуцента і музичного директора Бориса Мороза про його майже 12-річну діяльність в ролі совєтського шпигуна і водночас із цим співробітника американської контррозвідки, подані ним на пресовій конференції, влаштованій федеральним прокуратором у понеділок 12 серпня і доповнені та поширені під час секретних зізнань перед співробітниками конґресової комісії для розсліду антиамериканських дій. Роля і завдання, що їх виконував Мороз на протязі 12 років, вимагали такого сприту і притомности ума, що він справедливо заслужив собі надане йому американською пресою прозвання „генія у ходженні по яйцях".

Борис Іванович Мороз (своє прізвище він пише поамерикански — Моррос), людина російського походження, що й досі говорить ще з виразним російським акцентом, народжений в Петербурзі (Ленінграді) 1895 року. Вже 4-літнім хлопцем грав на чельо, а в 12 років опанував гру майже на всіх музичних інструментах. У віці 17 років добився становища заступника музичного директора царської опери в Петербурзі, і через рік після того цар Ніколай II призначив його керівником усіх музичних імпрез на царському дворі. Після приходу большевиків до влади він утік із групою молодих музиків і артистів до Туреччини, а потім до ЗДА, де здобув признання і славу своїми музичними композиціями та виставами, добившись становища музичного директора відомої фільмової компанії Парамавнт. Він написав музику до понад 400 фільмів.

У ЗДА Мороз прийняв американське громадянство, одружився з артисткою Катериною Модін і має вже 35-літнього сина. Живе у Беверлі Гіллс, Кал. Лишивши своїх батьків під комуністичним режимом, Мороз ще в 1935 році добився дозволу відвідати їх в Совєтському Союзі, а після смерти матері, вже під час другої світової війни, почав з допомогою совєтської амбасади у Вашинґтоні робити заходи для спровадження до ЗДА свого старенького батька. Добився цього щойно в 1943 році.

Під час клопотань у справі спровадження свого батька Мороз познайомився з совєтськими дипломатами, членами совєтської амбасади у Вашинґтоні. Вони почали намовляти його стати на совєтську службу і працювати для „родіни". В 1945 році, коли ці намови стали цілком конкретними, Мороз повідомив про це Федеральне Бюро Інвестиґацій, к е р і в н и цтво якого доручило йому піти на совєтські пропозиції і стати — перебуваючи в постійному контакті з ЕфБіАй — активним „совєтським шпигуном". Цю ролю совєтського шпигуна і американського контраґента Мороз виконував на протязі 12 років, відбувши за той час 64 поїздки до Европи і водночас із цим безліч зустрічей з керівниками совєтської шпигунської сітки у ЗДА й Европі і з керівниками совєтської шпигунської централі у Москві. Про його завдання, зв'язки й роботу не знали нічогісінько ні його дружина, ні ніхто з його рідних. Почала „горіти йому земля" під ногами щойно з початком цього року, коли дружина совєтського шпигуна і американського офіцера Златовського, а потім дружина американського мільйонера Алфреда Стерна висловили свої сумніви щодо його льояльности у відношенні до комунізму, зокрема після того, як остання заденунціювала його перед другим секретарем совєтської амбасади, як американського контррозвідчика. Замість їхати на чергову, призначену керівниками совєтської шпигунської сітки зустріч до Відня, Мороз, на заклик ЕфБіАй, вернувся до ЗДА, де й виступив, як прокураторський свідок в обвинуваченні проти Соблів і Албама, а також у справі Златовських.

Уже під час своєї пресової конференції з журналістами Мороз у переданій ним для опублікування письмовій заяві ствердив, на підставі свого досвіду й інформацій, що совєтська шпигунська інфільтрація до ЗДА дуже сильна й поширена і що для Москви працює багато видатних, фінансово незалежних американських громадян, дехто з них високошанований у публічній опінії. Москва воліє мати на своїй службі таких багатіїв бо вони мають ширші зв'язки і викликають менше підозріння.

У своїх зізнаннях перед п р е д с т а в никами слідчого штабу конґресової комісії в справі а н т и а м ериканських дій, опублікованих головою цієї комісії конгр. Волтером, Мороз подав вже конкретні інформації про совєтських шпигунів, завербованих з-поміж американських багатіїв, підприємців і дипломатів. Він підтвердив, що совєтськими шпигунами були Алфред Стерн, нюйоркський торговельний агент і мільйонер, його дружина Марта, донька видатного а м е р и к анського дипломата Вільяма Додда, які у зв'язку із викриттям справи Соблів втекли до Меxіко і потім до Праги. Крім них, Мороз назвав, як совєтських шпигунів, ще другого секретаря американської амбасади в Празі й одного з видатних співробітників американської розвідки в Німеччині, але їх прізвищ опублікувати не дозволено. Під час своїх зізнань Мороз ствердив, що на території ЗДА існує 55 підприємств, заснованих з допомогою американських багатіїв або за совєтські гроші для прикривання совєтських шпигунів і їхніх дій, і заявив, що він сам організував два такі підприємства, одно з них з грошовою допомогою Стернів. Згідно із свідченням Мороза, совєтські шпигуни проводили своїх аґентів навіть в канцелярію кардинала Спеллмана, а то й в оточення видатних американських діячів та військовиків.

Свідчення Мороза на цих ревеляціях не закінчуються. З огляду на безпеку країни й інтереси слідства публічні переслухання Мороза покищо відкладено, дуже можливо з тією метою, щоб перешкодити надто скорому виявленню і втечі окремих шпигунів. Все ж таки те, що він досі виявив, розкриває досить широко совєтську інфільтрацію у ЗДА, зокрема наявність совєтських шпигунів серед впливових і грошовитих американців. Водночас із цим Мороз, який і сам є мільйонером і великим фільмовим промисловцем, підкреслив характеристичний факт, що Совєти залюбки використовують для шпигунських цілей американських багатіїв — тих „капіталістів" і „буржуїв", про яких вони так зневажливо висловлюються і яких так завзято поборюють.

МОСКВА — ВОРОГ НАЦІОНАЛІЗМУ, АЛЕ... НЕ РОСІЙСЬКОГО

У 153-му числі „Свободи", в статті „Совєтський напад на У. Самчука й Архиєпископа Мстислава", стверджується, що в останніх місяцях почастішали напади совєтської преси на „український націоналізм" та українських громадських діячів і патріотів на еміґрації.

Хоч Москва сама безпосередньо не виливає на них своєї люті, бо до цієї роботи запрягає наведених у згаданій статті мельничуків, український нарід в краю і тут, у вільному світі, знає добре, хто в дійсності режисерує ті всі напади.

Чи справді Москва є ворогом всякого націоналізму, хай про це скаже ще один дуже промовистий факт.

У 1950 році в Москві видано вибрані твори відомого україножера Белінського п.з. „В. Белинский — Сочинения в одном томе", Издательство ЦК ВЛКСМ, Молодая Гвардия".

Це — великого формату книга, яка має близько 800 сторінок густого друку. А що напевно призначена вона для експорту, то видано її на доброму папері і в порядній оправі.

Дозволимо собі навести в перекладі з російського кілька цитат з довжелезного вступного слова до цієї книжки, яке написав С. І. Мурашев аж на 24 сторінках. В цьому вступному слові вихваляється попід небеса патріотизм і націоналізм Белінського та всього російського народу:

„Белінський писав, що всяка шляхетна особистість глибоко усвідомлює свою кровну спорідненість, свій кровний зв'язок з батьківщиною. Ці слова характеризують самого Белінського, правдивого патріота Росії".

Отже, як бачимо, Москва схвалює патріотизм, але... тільки московський.

В іншому місці цього вступного слова є такі слова: „Белінський казав, що велика людина завжди є національна, як її нарід, бо вона тому й велика, що представляє собою свій нарід".

А що ж каже нам дійсність? На такий „люксус", як явна любов до своєї батьківщини, можуть дозволити собі в Совєтському Союзі тільки москалі: „Борючись за самостійний н а ц і о н альний характер російської літератури, виплеканої „на рідному ґрунті", Белінський висловлював цілковиту певність, що прийде час, освіта розіллється в Росії потоком і... матимемо ми свою літературу, станемо не наслідувачами, а суперниками европейців... Малярі й письменники накладатимуть на свої твори печать російського духа".

Що ж роблять червоні москалі з національним характером української літератури? По суті речі те саме, що й білі. Бо царська Росія заборонила зовсім українське друковане слово, а совєтська Росія обмежила українських письменників до писання од на честь загарбниці Москви, або до нісенітниць про щасливе колгоспне життя. Послухайте лише (якщо маєте терпець) київську радіопередачу, то почуєте, які то „архитвори" з колгоспного життя мусить писати не один наш талановитий письменник.

А де ж справжній національний характер української підсовєтської літератури — „45-мільйонової суверенної Української республіки", як про це писав недавно пропаґандивний журнал „USSR"? Чи бачить хто хоч би в Америці українські літературні твори, видані цієї „суверенною"? Зате російські, видавані коштом українського народу, Москва старанно пхає всюди.

Де опинилися ті, які мали відвагу творити під совєтами українську літературу в рамах національного характеру?

В іншому місці, вичисляючи заслуги Белінського для російської літератури, Мурашев каже, що він, Белінський, віддав усі свої сили, щоб „розвивати й уґрунтовувати далі думку про національний російський характер і самостійність літератури..."

Цитую за Мурашевим:

„Що вищий поет, — писав Белінський — то більше він належить суспільству, серед якого народився..."

А кому ж „належить" Гоголь, чому і біла і червона Москва насильно присвоюють собі його?

Далі, Мурашев цитує такі слова Белінського: „...ми в Гоголеві добачуємо важливіше значення для російського суспільства, ніж в Пушкінові..."

Як знаємо з досвіду, Москва старається всіма силами понизити українських гетьманів та інші історичні постаті, але в першу чергу тих, які займають визначне місце в нашій історії. Натомість, як вона вміло виправдує та вибілює криваві вчинки своїх царів-деспотів! Навіть таких, як кат України Петро І.

Ось і в цій книжці С. Мурашев робить Петра І великим, хоч робить це словами Белінського: „Петра І Белінський називав великим проґресивним діячем, який прискорив розвиток Росії, перетворив її на могутню державу. Реформи Петра І були проґресивними й історично конечними. Вони не позбавили Росію її національної самобутности".

Мурашев наводить таких цитат Белінського багато більше і, нав'язуючи до них, сам вихваляє „силу національного духа росіян". Наводить і такі слова Белінського: „...на святій Русі не було, немає й не буде ренеґатів..." і т. д.

Коли читаєш названу книжку, вдаряє огидний російський шовінізм та імперіялізм. Вдаряє очевидна двоєличність Москви, яка, з одного боку, завзято поборює національну ідею — право народів бути господарями на своїй землі, та для обману ширить інтернаціоналізм, а з другого — плекає серед росіян отрую шовінізму.

Колись царська Росія „збирала руські землі" під плащем православія. Нині намагається червона Москва завоювати світ під маскою інтернаціоналізму. Тому не диво, що діяльність української політичної еміґрації та її національна свідомість не на руку підступним плянам Москви.

К. Крупський

ВЕРНУЛИСЯ З ФЕСТИВАЛЮ

Лондон. — У четвер, 15-го серпня, зайшов я на стацію Вікторія, куди мав приїхати мій земляк з континенту. На стації несподівано застав великий натовп: молодь, люди середнього і старшого віку — метушаться, гомонять, виявляють неспокій, мовбито не були вони громадяни Британії. Прислухаюся до розмов: ні, це правдиві „островитяни" з різними діялектичними відмінами. Серед натовпу помічаю кілька жінок з перев'язкою на руці, в кольорах фестивалю. Вони мали б давати інформації людям з натовпу про приїзд їх рідних і приятелів з Москви. Але й вони не знають, на яку плятформу прийде поїзд з „фестивальцями". Виявилося, що учасників фестивалю привезено аж трьома поїздами.

Поїзд мого приятеля з континенту спізнився на годину, і я мав час прислухуватися до розмов „фестивальників" з їх рідними та знайомими, що вийшли на стацію.

Британських учасників фестивалю було аж 1600: з вигляду це були переважно студенти. Попровозили вони з собою різні „трофеї": туркестанські шапки, кавказькі ножі, московські балалайки. Моє око відрізнило в юрбі вишивану на гуцульський лад сорочку. Я рішив довідатися, де „фестивальник" дістав цю сорочку, і він мені сказав, що купив її в Москві і що то є „російський стиль".

Переходячи від гуртка до гуртка, що зібралися для розмови, міг я почути дещо цікаве з оповідань учасників фестивалю. На моє питання до одної групи молодих людей з ножами в шкіряних піхвах з написом „Москва", чи не здається їм, що їх використано в СССР для пропаґанди комунізму, вони відповіли:

— Навпаки! Ми мали нагоду вільно розмовляти з усіма групами суспільства, і бачили, що наші оповідання про Англію та інші країни зробили на совєтських громадян сильне враження.

Хоч ці англійці не знали російської мови, але виявилося, що багато совєтських студентів розмовляють мовами англійською, ф р а н цузькою або німецькою, і тому було легко порозумітися.

Англійці — учасники фестивалю — були дуже здивовані великим зацікавленням совєтських людей усім життям в вільних країнах, — від мистецтва, літератури, музики, науки, політики, мод, танців аж до кухні. Вони мусіли оповідати жадібним слухачам, що і в якій кількості пересічний англієць їсть, коли лягає спати, яке має ліжко.

Англійці певні, що безпосередній контакт їх з совєтською молоддю зруйнував не одну комуністичну урядову леґенду, напр., що совєтських людей західні уряди „не пускають" у свої країни на відвідини.

Загальне враження: совєтська молодь переживає добу „бурі й натиску", вона шукає відповіді на всі „прокляті питання". Ця молодь, не зважаючи на заглушування, слухає радіопередачі з вільних країн і з того довідується не тільки про політичні новини, але також про найновіші мелодії джезової музики. Хоч як диктаторський режим підлещується до молоді, вона бачить усю кривду, безправства та поневолення. Хоч народилася і виросла в неволі, совєтська молодь не почуває себе добре під режимом диктатури.

Такі події, як революція на Угорщині і кривавий розгром народного повстання совєтськими дивізіями, не проходять без сліду. Це відчули англійці в розмовах з молодими студентами і робітниками в Москві. В Москві побачили молоді англійці, що СССР не однозначний з Росією. СССР многонаціональна імперія. В дискусіях у Москві вони побачили, що інакше думають росіяни, а інакше — „націонали".

П. А.

ОБ'ЄДНАНА ПРОТИЛЕТУНСЬКА ОБОРОНА

Міністер крайової оборони Канади, Джордж Піркес (ВК), недавно подав до публічного відома, що Канада і ЗДА зформували одну суцільну протилетунську оборонну систему, в рямках якої співдіятимуть летунство ЗДА та К о р о лівсько-Канадійське Летунство (РСАФ). Заступником команданта тієї нової військової організації, що буде відома під назвою „АДКАНУС", іменовано кол. шефа РСАФ — маршала летунства Рой Слемона. Головна квартира команданта АДКАНУС'а, генерала американського летунства Ерл Партриджа, матиме свій осідок у Колорадо Спрінґс, Колорадо.

Для декого таке домовлення виглядатиме підпорядкуванням РСАФ чужоземному летунству, але насправді йде про далекосягле плянування к о н т и н е нтальної оборони, найзамітнішими з о в нішніми проявами якої були досі три велетенські радарні лінії, збудовані через Північну Америку. Під кожним іншим оглядом — тобто за винятком співдії в удержуванні тих ліній — РСАФ та летунство ЗДА надалі будуть залишатися незалежними військовими одиницями під наказами своїх верховних команд.

Радарні станції ліній „Дистент Ерлі Ворнінґ Лайн" (ДЕВ), „Мід-Кенада Лайн" і „Пайнтрі Лайн" збудовано переважно на канадійському терені; їхня мета: остерегти Канаду і ЗДА перед несподіваною летунською атакою від сторони Арктичного океану. На схід і захід від тих ліній існують інші радарні станції та патрулюють випосажені в радар кораблі, завдання яких таке саме як і згаданих ліній.

Головною ціллю АДКАНУС є координація оборонно-летунського вишколу, устійнення стандартної процедури і поведінки під час мирових маневрів, наладнання суцільної контролі оборонних летунських ескадр і згодом протилетунських керованих стрілен.

Команда цієї т. зв. інтегрованої збройної сили підлягатиме шефам штабів обидвох країн, але у випадку ненадійної ворожої атаки матиме повновласті відразу, на основі власного рішення, видати наказ збивати ворожі літаки та керовані ракети.

Інформуючи про номінацію командних осіб тієї нової оборонної одиниці, міністер Піркес відмітив, що ЗДА витрачуватимуть на її вдержання приблизно 10 разів більше, як Канада, тому і їхня вимога задержати за собою головний командний пост є виправдана.

„Канадійська Сцена"

Дмитро Галичин

ДВА РОКИ ПРАЦІ УККА

ЗВІТ НА РІЧНИХ ЗБОРАХ КРАЙОВОЇ РАДИ УККА 1-2 ЧЕРВНЯ 1957 р.

(8)

Праця Українського Конґресового Комітету Америки в цьому напрямку виявляється Шкільною Радою, що створена й діє при Українському Конґресовому Комітеті.

Вислід її праці й стан її шкільної мережі на сьогодні:

48 шкіл і курсів українознавства, що діють на всьому терені поселення українців у ЗДА, 2,200 учнів і 120 учителів. Для потреб навчання видано вже низку підручників, дальші видання в підготові.

До Управи Шкільної Ради входили: д-р Володимир Калина, голова, д-р Едвард Жарський, заступник (округа Схід), інсп. Василь Данилишин, заступник (округа Півн. Захід), проф. Юрій Спільниченко, в. обов. секретаря, проф. Степан Стецик, фінансовий референт, проф. Богдан Романенчук, видавничий референт. Члени Контрольної Комісії: д-р Василь Стецюк, д-р Юрій Мачук, проф. Володимир Лотоцький.

Справами молоді й її організацій різних ділянок займається окрема Комісія Молоді.

ВИДАВНИЧІ СПРАВИ

Періодичні англомовні видання Українського Конґресового Комітету Америки — це:

„Український Бюлетень" — тираж 4,000 та

„Український Квартальник" — тираж 2,300 примірників

„У.Б." виходить двічі на місяць, або — залежно від причин — раз на місяць у подвійному об'ємі.

„Український Квартальник" редаґує Колеґія. Обома виданнями — як і всією видавничою ділянкою Українського Конґресового Комітету Америки загалом — керує, вірніше дає певні рекомендації Екзекутиві — Комісія Публікацій і Інформацій.

В ділянці книжкових видань видано останньо книжку Василя Гришка „Досвід з Росією" англійською мовою і розіслано її у відповідні місця — безпосередньо і через ПАУК.

В підготові й рецензійному розгляді кілька нових праць. Їх видання залежить від наявности потрібних коштів.

Наші видання в українській мові — це брошури, летючки, плякати й картки, „Вісті УНФонду", як окремий додаток до українських часописів, і, врешті, впродовж чотирьох попередніх років періодичні, щотижневі, а тепер неперіодичні „Інформації Українського Конґресового Комітету Америки", видавані для Українських Радіопрограм та української преси. Вони стануть знову періодичним щотижневим виданням для затіснення зв'язку Централі з українським громадянством.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ ФОНД

створений постановою Четвертого Конґресу Американських Українців у 1949 р. у Вашинґтоні — входить оце вже у восьмий рік свого існування. З'ясовувати його суть і все, що з ним пов'язане — зайво. Про це говорилося й писалося, говориться й пишеться майже щоденно.

Засаднича вага Українського Народного Фонду в одному:

Він є єдиною фінансовою базою для всієї діяльности і всіх політичних акцій Українського Конґресового Комітету Америки в користь і для допомоги українському народові в його боротьбі за повне національне й державне визволення.

Цей момент повинні мати на увазі всі ті групи і ті громадяни, що всяко підходять до сповнювання громадської повинности — вплачування національного датку.

Ці окремі, групові чи індивідуальні підходи — не мають ніякого виправдання, коли маємо перед очима цей засадничий момент.

Стан Українського Народного Фонду у минулих роках загалом, хитання в його стані, зокрема в 1956 діловому році, що сталося саме у висліді такого ставлення — це велика шкода для української справи.

Ювілейні відзнаки й грамоти, встановлені нами для зразкових платників національного датку — висвітлені в причинах і мотивах для них нашими обіжними листами.

Справу дотацій і т. зв. розподілу та видатків із сум Українського Народного Фонду розглянемо на підставі звідомлення Контрольної Комісії.

Громадам і громадянам, що розгортають особливо віддано збіркову акцію в користь Українського Народного Фонду, належиться особлива подяка й особливе признання.

Вирізнення цих громад і громадян станеться в окремій публікації та в окремому виявi Українського Народного Фонду.

ОРГАНІЗАЦІЙНА МЕРЕЖА

Український Конґресовий Комітет Америки у своїй праці базується на 4 Братських Союзах, 50 Центральних Організаціях та біля тисячі Місцевих Організацій. Виказн цих членів будуть роздані окремими відбитками.

Існуючих і діючих — в скалі залежно від різних моментів — маємо 124. Від останнього Конґресу — на жаль, менше — на 36 Відділів, тобто 36 Відділів треба було скреслити тому, що були нечинні.

Наші особисті, безпосередні зв'язки в обидвох напрямках, тобто Централі з Відділами й Відділів з Централею — були дуже обмежені. Наладнати їх і пожвавити — це справа грошових засобів.

Наша проба з встановленням для цієї мети окремих організаторів — виправдала себе.

Ми є в процесі підготови введення постійної праці організаторів.

КЕРІВНІ ОРГАНИ

Український Конґресовий Комітет Америки — це:
Екзекутива в складі 13 членів,
Політична Рада в складі 28 членів.
Ці два органи творять Раду Директорів.

БОРОТЬБА ЗА ВІДШКОДУВАННЯ

ДЛЯ КОЛ. УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТВ'ЯЗНІВ НІМЕЦЬКИХ ТЮРЕМ І КОНЦТАБОРІВ

(2)

Та на прискоренні видання законів і виплаченні відшкодувань не настоювали тоді самі заінтересовані. Причиною цього була — жахлива девальвація німецької марки після війни. Вірніше кажучи — неофіційність девальвації. Бо офіційно вартість марки залишалася все ще по-давньому, а фактично її вартість була вдесятеро менша. В такій ситуації виплачення відшкодувань за офіційним курсом марки було б тільки жартом, бо, одержавши, наприклад, за пропонованою ставкою відшкодування за чотирирічне в'язнення пошкодований міг на „чорному" ринку за всю ту суму купити — ручний годинник. Тому представництва політв'язнів зумисне не натискали на приспішення видання законів та реалізацію відшкодування, вичікуючи грошової реформи („верунг"-у), яка дала б підстави для того, щб одержана сума грошей відшкодування представляла дійсно належну вартість.

Перші закони про відшкодування

Очікувана й багато разів заповіджувана грошова реформа прийшла щойно в 1948 році. Тоді натиснули вже організації політв'язнів всією силою на остаточну розв'язку справи відшкодувань. Але виявилось, що затримка тривала задовго. Справа була не в самому довгому триванні, а в тому, що саме тоді прийшло напруження між західніми державами й СССР, завдяки чому політичне значення Західньої Німеччини замітно зросло. Цей момент поспішно підхопили німці на те, щоб вернутись до своєї традиційної зарозумілости й самопевности. У справах відшкодувань німецькі уряди стали тепер явно неприхильними. Справа видання відповідних законів про відшкодування стала все більше затягатися, а коли врешті під тиском організацій колишніх в'язнів німецьких тюрм і концтаборів при багатократній інтервенції окупаційної америк. влади в 1949 р. появилися перші закони про відшкодування, вони дуже обкроювали сподівання пошкодованих.

Зокрема кривдячими були ті закони в відношенні до ненімецьких жертв націоналсоціялізму: їх виключував закон від відшкодування за всякі матеріяльні втрати, за шкоди у господарському житті й освіті, хоч признавав відшкодування за те пошкодованим громадянам Німеччини у кордонах 1937 року.

Тому Ліга Українських Політв'язнів самостійно та разом з організаціями польських і югославських політв'язнів подала протести проти таких постанов та відповідні меморіяли до окупаційної американської влади та до німецької влади вже тоді, коли став відомим текст проєкту закону. Американська окупаційна влада визнала подані у протесті і меморіялах застереження зовсім слушними і при першій особистій інтервенції представникам українських, польських і югославських політв'язнів представник американської окупаційної влади заявив, що в тому виді, як закони про відшкодування ухвалені парляментами німецьких країн, американська окупаційна влада їх не підпише. Але, вже кілька тижнів пізніше, на виразне доручення з Вашингтону, щоб в нічому німців не дразнити, перші закони про відшкодування, видані західньо-німецькими країнами в 1949 році, були підписані й затверджені окупаційними властями.

Цей факт скріпив самовпевненість німецьких урядів, що окупаційні власті не стануть рішуче в обороні „ДП" проти німців, бо „німців Заходові треба".

Трюк з окресленням „національно переслідувані"

Залишалося доходити відшкодувань в рямцях постанов закону з 1949 року, які передбачували для „ДП" відшкодування по 150 нм за кожний місяць ув'язнення та відповідну досмертну ренту за втрату в висліді в'язнення здоров'я, як теж ренту для вдів і сиріт по загиблих політв'язнях.

Зразу здавалося, що бодай в цих розмірах відшкодування буде вже швидко і справедливо реалізоване. Такі сподівання були підсилені, з одної сторони, декляративною заявою баварського прем'єра д-ра Гегнера, що справа відшкодування для ненімецьких жертв націоналсоціялізму є „важливим обов'язком чести німецького народу", а з другої ясною і рішучою заявою американського Верховного Комісара для Німеччини Дж. МекЛоя під час його штутґардської промови 6 лютого 1950:

„Ціллю політики Америки є, щоб усі особи, які були пошкодовані у висліді расової або політичної дискримінації націонал-соціялістами, одержали належне відшкодування. Їхніх терпінь не можна направити ніяк, але їх треба без усяких претекстів і викрутів взяти з усією серйозністю до уваги і дати їм належне відшкодування. Відбудова Німеччини без узглядненння цього зобов'язання була б помилковою і несла б зав'язок майбутніх лих".

Значить, були зовсім виправдані надії на те, що американська окупаційна влада рішена припильнувати того, щоб управнені до відшкодування одержали те відшкодування, а всі уряди західньо-німецьких країн готові щиро і совісно те зобов'язання виконати.

(Продовження буде)

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 18-ти мільйонового майна організації!

ВРАЖЕННЯ З ОДНОЇ ІМПРЕЗИ...

Субота 10 серпня ц. р. була великим святом для мешканців містечка Бейє Ст. Пол, що лежить над заливом св. Лаврентія в провінції Квебек, Канада. Вже від двох місяців вони з цікавістю приглядались до будови інсталяцій та машинового влаштування для мелення, сортування і збагачення титанової руди. Ці роботи були під керівництвом українських інженерів Континентал Айрон енд Тітаніюм Майнінг Лтд. Професійний досвід і завзята праця тих фахівців під невтомним керівництвом головного інженера М. Солодухи доказали, що в двох місяцях можна підвести під дах великий завод, і почати переробляти 300 тонн денно залізо-тинанневої руди, т. зв. ільменіту. Ця праця не обмежилась до будови фундаментів, будинків і монтажу машин, але також до проєктування і виготовлення власних машин, транспортних конвеєрів та структуральних стальних частин. Завдяки окремому структуральному відділові СІТ-у, що працює в Монтмені (по другій стороні заливу св. Лаврентія), це дало змогу фірмі зменшити час будови та в великій мірі заощадити на кошті всіх інсталяцій. На сьогодні — вартість збудування інсталяції перевищує суму 350,000 долярів.

Коли перші вагони збагаченої меленої руди т. зв. геві аґреґейт почали їхати до Брукгевен (Лонг Айленд у ЗДА) — то цікавість населення перемінилась у загальну радість і так СІТ своїм успіхом з'єднав собі пошану і прихильність серед місцевої влади і цілого населення, за те, що пробив перший основний етап для індустріялізації тієї багатої з копалини околиці.

Місцева Палата Комерції влаштувала з тієї нагоди в п'ятницю 9 серпня окрему зустріч, запросивши всю дирекцію СІТ-у і в офіційних промовах — як теж в приватних дружніх гутірках виявила подив до успіхів українських інженерів СІТ-у і запевнила свою повну співпрацю на майбутнє.

Ці настрої ще краще виявились на другий день, в суботу, під час посвячення інсталяцій перерібки руди, що його перевели парохи місцевих церков, в присутності дирекції підприємства, запрошених гостей і місцевого населення. Для тієї нагоди завод і копальні руди були святочно прибрані і зокрема впадали в очі квебецькі провінційні та українські національні прапори.

Після офіційної частини — гості оглянули все машинове влаштування і збагачення ільменіту — від привозу із копальні аж до ладування готового продукту до залізничих вагонів.

Відтак зацікавлені переїхали групами до копалин руди, що находяться коло 7 миль від Бейє Ст. Пол — недалеко оселі Ст. Урбень. Там на місці гості побачили спосіб видобування руди, пробні верчення для встановлення кількости запасів руди і її різні роди, що не вимагають підземного добування, а находяться вже на поверхні землі. Присутні довідались, що СІТ уже устійнив свої запаси на понад 20,000,000 тонн ільменітової руди, але дальші верчення доказують кожного дня, що дійсна резерва є на багато більша. Під цю хвилину СІТ активно працює в кількох місцях рівночасно як: „Фирнес", „Дженерал Електрік", „Куломба Іст", „Куломба Вест" і „Біґуел".

Зокрема гості зацікавились покладами „Дженерал Електрік", де СІТ найшов багату жилу, що складається із ільменіту, змішаного з пересічно 15% природнього рутілю. Рутіль — це вільний від домішок титанієвий оксид, який має велике запотребування на світовому ринку для виробу пігменту фарби, як поволока до електрод, при виробі самого титанію тощо. При тій нагоді зацікавлені довідались, що саме в найближчих тижнях СІТ починає продукцію того натурального рутілю, використовуючи вже існуючі інсталяції та рівночасно буде їх розбудовувати, щоб збільшити продукцію та доставляти продукти для різних фірм рівночасно. Дирекція устійнила кошт тієї розбудови на приблизно 250,000 долярів, які вона одержить частинно від інвестиційних фірм, — а частинно із продажу акцій. Дирекція СІТ-у сподівається, що українські інвестори використають цю нагоду і викуплять більшість із звільнених до продажу акцій — задержуючи за українським капіталом контролю фірми.

По оглядинах, дирекція СІТ запросила всіх представників: церкви, влади і гостей на коктейл в місцевому репрезентаційному готелі. Всі промовці: мейор міста, місцеві парохи і президент Торговельної палати щераз гаряче виявили свою радість із пророблено СІТ-ом роботи, за дали поруку дальшої співпраці і допомоги на майбутнє. Відповіді представників дирекції СІТ-у, а зокрема промова европейського делегата СІТ-у інж. А. Кішки — ще більше причинились до доброго настрою тієї зустрічі та затіснили дружбу між українськими фахівцями і підприємцями — а місцевим французько-канадійським населенням. Цей настрій причинився до того, що зустріч продовжилась до пізньої години ночі — посеред дружніх розмов в українській, французькій та англійській мовах.

З української сторони були заступлені гості із усіх більших осередків ЗДА і Канади.

На посвяченні були присутні представники різних великих та інвестиційних фірм, що зацікавлені в інвестуванні більшого капіталу в СІТ-і. Між ними були представники бельгійського капіталу з Брюселю, директор інвестиційної компанії із Монтреалю, фінансист із Ню Йорку та технічні консультанти із Торонто.

С. Тим'як

Пошесть азійської інфлюенци охопить 34 мільйони осіб у ЗДА

Вашингтон. — Генеральний лікар і голова Служби Публічного Здоров'я Лерой Е. Бирні заявив під час свого виступу у телевізійній програмі, що загроза азійської інфлюенци для населення З'єдинених Держав дуже поважна і що ця пошесть охопить цієї осени до яких 20% населення, значить яких 34 мільйони осіб. Пошесть азійської інфлюенци пошириться на просторі від одного побережжя до другого на протязі яких шість тижнів і вона спаралізує у великій мірі не тільки комунікацію і транспорт, але теж і діяльність урядових установ й агенцій. В самому Вашингтоні на інфлюенцу хворітиме щонайменше двісті тисяч осіб. До його бюра, як генерального лікаря, зголошено вже яких 25.000 випадків захворіння інфлюенцою. Досі було вже 4 або 5 випадків смерти, що їх причиною можна вважати азійську інфлюенцу. Найбільша смертність буде серед старших людей, особливо ж тих, що хворіють на серце чи на інші недуги. Успішне поборювання інфлюенци залежатиме від випродукування потрібних запасів вакцини.

● **Стейтовий парлямент** Пенсилвенії заборонив підслухування телефонічних розмов, навіть в цілях виявлення найбільшого злочину. Підслухові апарати, що є власністю стейтового департаменту справедливости, будуть продані на ліцитації.

Стерни відмовились від американського громадянства

Прага. — Альфред К. Стерн, чоловік Марти Додд Стерн, доньки колишнього американського амбасадора в Німеччині, яка мала зрадити перед большевиками аґента американської контрозвідки Мороза, заявив, що він і його родина зреклися американського громадянства, прийнявши громадянство Параґваю. Вони, мовляв, зробили це під час свого перебування в Мексику, щоб оминути видачі їх мексиканським урядом З'єдиненим Державам. Але водночас Стерн заперечив, наче б він і його дружина були совєтськими аґентами, — проте тут-же говорив фразами, прийнятими в большевицькій пресі. Ото ж, за словами Стерна, зізнання Мороза мають „збільшити шпигунську гістерію в Америці і цим допомогти, щоб перейшов воєнний бюджет, щоб сторпедувати конференцію роззброєння та перешкодити мирному співіснуванню". Самого Мороза Стерн ніби не бачив від 12-х років. Запитаний журналістом, на як довго важна чехословацька віза, яку дістали Стерни, Стерн відповів, що на „необмежений час", що — як зауважують коментатори — є дуже рідким випадком у практиці комуністичних країн. Стерн, хоч перестав бути їн. Стерн, хоч перестав бути американським громадянином, „дуже стурбований" майбутністю З'єдинених Держав". — Американський амбасадор в ЧСР заявив, що коли Стерни дійсно мають параґвайський паспорт, то американський уряд нічого не може вдіяти. У Вашинґтоні заперечили, наче б само подорожування за параґвайським пашпортом анулювало американське громадянство. Стерни, очевидячки, не думають вертатися до ЗДА, звідкіля вони втекли, хоч не було ще проти них ніякого офіційного закиду, ані формально не були оскаржувані у шпигунстві. Стерни перед втечею перемінили в готівку свій мільйоновий масток.

Андерсон закликає країни Півд. Америки редукувати видатки на озброєння

Буенос Айрес. — Голова американської делеґації на Між-Американську Економічну Конференцію, секретар скарбу ЗДА Роберт Андерсон у своїй промові до представників 20 американських держав висловився за редукцію збройних сил й озброєння і доражджував окремим країнам обмежити мілітарні видатки, щоб таким чином піднести стандарт і з другого боку створити відповідні умови для здійснення успішних оборонних заходів. Підкреслюючи конечність редукції мілітарних видатків для всіх американських держав, між ними теж і для ЗДА, Андерсон з'ясовував зокрема актуальність такої політики для південно-американських країн, великий процент видатків яких (25 до 30 процентів) іде на мілітарні цілі. Такі тенденції в господарстві південно-американських країн причиняються у великій мірі до поглиблення інфляції і збільшення непевности в окремих країнах, що — із черги — приводить до недовір'я постороннього капіталу і до зменшення інвестицій в господарство тієї чи іншої держави. Андерсон не подав конкретних прикладів непотрібного збільшування видатків на мілітарні цілі, але в політичних колах думають, що він мав на увазі закуплення урядом Перу підводних човнів, що привело до загострення взаємин із Чіле, і закуплення Бразилією авіоматки, що знову ж викликало незадоволення в Арґентині. Андерсон, який спочатку думав залишатися в Буенос Айрес майже цілий тиждень, заявив, що він одержав з Вашинґтону виклик негайно вертатися для полагодження важливих актуальних справ і тому мусить обмежити час своєї участи у конференції.

У Москві будують цілу дільницю для комуно-китайської амбасади

Москва. — Совєтський уряд виділив 25 акрів на передмісті Москви для створення там цілої комуно-китайської оселі з центральним величавим будинком амбасади комуністичного Китаю. Цей проєкт виготовили на спілку совєтські і китайські архітекти. Він охоплює шестиакровий сад із озерами й водограями, над якими стане кілька будинків в новітньому західньому стилі, але внутрішніми китайськими орнаментами. Головний будинок матиме сім поверхів і вміщатиме комуно-китайську амбасаду, консулят та інші офіційні установи. Поруч стоятиме будинок для офіційних прийнять і бенкетів, окремий будинок буде готелем для приїжджих з комуністичного Китаю туристів. Іншими будинками буде — мешкальний будинок для членів амбасади, школа й дитячий садок для дітей службовиків, лікарня, басейн, клюбово-розваговий будинок, грище і т. д. Будова почнеться в „найближчих місяцях", а цілість має бути закінчена до жовтня 1959 року, на 10-річчя комуністичного режиму в Китаї. В недалекому сусідстві того комплексу будинків буде новий московський університет. У тій самій околиці мешкають теж в окремих невеличких віллях найвищі совєтські верховоди. Теперішня комуно-китайська амбасада приміщена в старому невеличкому будинку. Вона затруднює всього 25 осіб.

Хроніка українського життя

В Канаді

Новий фільм „Українські піонери"

Група українських бизнесовців в Торонті мала змогу побачити першу версію нового фільму „Українські піонери в Канаді", який накрутив фільмовий продуцент і балетмайстер Василь Авраменко. На показі був теж професор Манітобського університету Павло Юзик, голова Комітету прихильників українського танку у Вінніпеґу, який задумує доповнити цей фільм ще знімками з діяльности уряду Канади та канадійських федеральних послів-українців, включно до визначних українських бизнесменів і професіоналістів. В. Авраменко заявив, що цей фільм, який має повно знятків з життя найстарших українських поселенців Західньої Канади, світлини хат, ноші і господарського приладдя тощо, має стати справжнім історичним документом українського поселення в Канаді і показати шлях українського походу від початків українських піонерів, аж до послів-українців та першого міністра-українця в Канаді.

День українського танку в Оттаві

В цій справі відбулися наради в Торонті під предсідництвом мґр. Василя Гультая, 5 серпня, в Торонті, на яких зреферували справу В. Авраменко і проф. Павло Юзик. По обширній дискусії вирішено влаштувати в днях 5 і 6 вересня День українського танку в Оттаві під патронатом загального, всеканадійського Комітету Прихильників Українського Танку, до якого вибрано наступних осіб: проф. Павло Юзик — голова, адв. Андрій Орищак і мґр Василь Гультай — заступники голови, д-р Степан Росоха і д-р Осип Бойко — секретарі, Сидір Коваль — Скарбник. Члени Комітету: Іван Гуменюк і Михайло Козак — Торонто, д-р С. П. Климашко — Гамілтон, Олекса Шестовський — Ошава, сот. Богдан Панчук — Монтреал, проф. Іван Токарик і проф. Володимир Біда — Оттава, Михайло Гриценко і Ст. Ємчук — Содбури, Семен Пуляк та Єлисавета Шепелюк, — Форт Вілім, Михайло Лисий — Порт Артур, д-р Іван Яців та інж. Богдан Зелений — Віндзор, адв. Т. Р. Біґора — Ст. Кетеринс, Володимир Кухта — Кларксон, Маріян Маняк — Вінніпеґ, Василь Перепелюк — Флин Флон, Ман., Йосип Дзьобко і Василь Глинський — Варден, Ман.

Завданням цього Комітету є в першій черзі влаштувати День українського танку в Оттаві, а в зв'язку з ним влаштувати прийняття для прем'єр-міністра Канади та його міністрів і взяти їх до згаданого піонерського фільму. Цього вимагають саме ці обставини, що українці дістаються все більше на вищі щаблі канадійського політичного і державного життя.

Для самої підготовки і зреалізування цього задуму вибрано Діловий Комітет, до якого увійшли: адв. Андрій Орищак — голова, мґр Василь Гультай — заступник голови, д-р Степан Росоха і д-р Осип Бойко — секретарі, та Сидір Коваль — скарбник.

А. О. і С. Р.

✝

З Родиною, Приятелями, Знайомими, Українським Громадянством, ділимося сумною вісткою, що в понеділок 19-го серпня 1957 р. умер у Рачестері, Н. Й., проживши 53 роки

бл. п. Протоєрей САВАТІЙ ЛОПУХОВИЧ

Покійний був сином священика о. Порфірія Лопуховича, на Волині, покінчив вищі теологічні студії у Варшаві, був деканом у Любомирському повіті, парафії Соловно, переслідуваний большевиками, по зайнятті Західньої України, пізніше німцями і сидів у тюрмі.

До Америки прибув у 1949 р. До УНСоюзу „Зап. Січ", Відд. 367, вступив в жовтні 1950 р.

Покійний осиротив доньку Антоніну, синів Ізяслава і Миколу, внуків Александра, Миколу, Дорогу Матусю і Дідуся.

ПОХОРОН відбудеться в суботу, 24-го серпня, о год. 9-ій рано з пох. заведення Павла Гереша — 954 Clifford Ave.

Вічна Йому Пам'ять!

РОДИНА

• РОЗШУКИ •

СТЕФАНА СИСАНА, сина Антонія, з села Явора Стодівка, пов. Турка, Дрогобицької області, прошу подати свою адресу до:
Teodor BRUCZ
2524 E. 32nd St.
Lorain, Ohio
Його знайомих і приятелів прохаю про адресу Сисана.

П. д-р СОФІЮ ГОРОШКО
просять
подати свою адресу її приятелі з Клівленду.
Справа пильна.

ТАРЗАН, ч. 3919. Внизу, але не знищено

То був очевидний доказ Ольжиного обману, коли мавполюдина драматично виявила її природно чорне волосся.

Навіть найбільш ігноранті тубільці переконались і вгамувались.

Тарзан зійшов із вежі і передав Ольгу Болові, а тоді побіг допомагати Івенсові.